

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie wprowadza zmiany w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2021 r. poz. 661), zwanym dalej „nowelizowanym rozporządzeniem”, stanowiącym wykonanie upoważnienia zawartego w art. 81 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”.

Celem nowelizacji jest:

- 1) zapewnienie optymalizacji procesu kształcenia na niektórych kierunkach studiów, które obecnie mogą być prowadzone wyłącznie jako studia pierwszego stopnia lub drugiego stopnia, przez umożliwienie ich realizacji także na poziomie jednolitych studiów magisterskich;
- 2) umożliwienie studentom, którzy w roku akademickim 2021/2022 wykonywali czynności w ramach zadań realizowanych przez podmioty zapewniające pomoc obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, ubiegania się o zaliczenie zajęć lub części zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, do których w programie studiów zostały przypisane efekty uczenia się obejmujące umiejętności, które nabyli w czasie wykonywania tych czynności.

W obowiązującym stanie prawnym rozwiązania dotyczące kierunków studiów prowadzonych jako jednolite studia magisterskie zawiera § 8 nowelizowanego rozporządzenia.

Projektowane rozporządzenie przewiduje rozszerzenie katalogu kierunków studiów, które mogą być prowadzone jako jednolite studia magisterskie, zawartego w § 8 ust. 2 nowelizowanego rozporządzenia, o następujące kierunki:

- 1) architektura wnętrz;
- 2) psychologia i biologia zwierząt;
- 3) logopedia;
- 4) na których kształcą się wyłącznie funkcjonariuszy pożarnictwa Państwowej Straży Pożarnej, zwanych dalej „strażakami”, w służbie kandydackiej;
- 5) na których jest realizowane wyłącznie kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela (z wyłączeniem kierunków pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna oraz pedagogika specjalna, które już obecnie są obligatoryjnie prowadzone jako jednolite studia magisterskie).

Postulaty dotyczące wprowadzenia zmian w nowelizowanym rozporządzeniu w tym zakresie były zgłaszane zarówno przez uczelnie, jak i przez ministrów nadzorujących uczelnie, z uwagi na potrzebę umożliwienia bardziej skutecznego uzyskiwania efektów uczenia się szczególnie istotnych z punktu widzenia przygotowania zawodowego absolwentów studiów na tych kierunkach.

Możliwość prowadzenia kierunku architektura wnętrz na poziomie jednolitych studiów magisterskich przyczyni się do zwiększenia efektywności procesu kształcenia oraz wpłynie na podwyższenie jakości tego kształcenia. Wprowadzenie przedmiotowej zmiany pozwoli na uwzględnienie specyfiki kształcenia na tym kierunku oraz zapewni studentom możliwość harmonijnego rozwoju przez stopniowe i zrównoważone wprowadzanie zarówno elementów kształcenia kreatywnego, jak i wiedzy technicznej. Za wprowadzeniem przedmiotowej zmiany

przemawia również fakt, że obecnie w katalogu kierunków studiów, które mogą być prowadzone jako jednolite studia magisterskie, znajdują się pokrewne z architekturą wewnątrz kierunki, takie jak architektura, scenografia, grafika, malarstwo i rzeźba.

W odniesieniu do kierunku psychologia i biologia zwierząt należy wskazać, że studia te mają charakter interdyscyplinarny i wymagają szczególnych predyspozycji i umiejętności, dlatego w celu zwiększenia efektywności procesu kształcenia zasadne jest stworzenie uczelniom możliwości realizacji kształcenia w ramach jednolitych studiów magisterskich.

Umożliwienie prowadzenia na poziomie jednolitych studiów magisterskich kierunku logopedia, na którym może mieć miejsce zarówno kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela logopedy (wykonywanego w jednostkach systemu oświaty), jak również zawodu logopedy (wykonywanego w podmiotach leczniczych), przyczyni się do zwiększenia efektywności procesu kształcenia łączącego przygotowanie w zakresie obu tych zawodów.

Należy zauważyć, że kształcenie w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela logopedy jest uregulowane w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 890), zwanego dalej „standardem kształcenia”. Zgodnie z tym rozporządzeniem kształcenie w zakresie logopedii może być prowadzone na jednolitych studiach magisterskich na kierunku pedagogika specjalna lub na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku innym niż pedagogika specjalna. Przygotowanie merytoryczne w zakresie logopedii powinno być realizowane w wymiarze co najmniej 800 godzin zajęć; wymiar ten jest dwukrotnie wyższy od wymiaru określonego dla innych zakresów kształcenia wymienionych w ust. 1.1 pkt 2 załącznika nr 3 do wymienionego rozporządzenia, tzn. pedagogiki resocjalizacyjnej, pedagogiki korekcyjnej (terapii pedagogicznej) i wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

Specyfika kształcenia na kierunku logopedia, na którym jest prowadzone jednocześnie kształcenie umożliwiające przygotowanie do wykonywania zawodów nauczyciela logopedy i logopedy, jest związana z koniecznością uwzględnienia wymagań dotyczących przygotowania do wykonywania każdego z tych zawodów. Określone w programie studiów efekty uczenia się i treści programowe zapewniające uzyskanie tych efektów powinny odnosić się zatem do przygotowania do wykonywania obydwu tych zawodów, ze szczególnym uwzględnieniem praktycznego charakteru kształcenia. Specyfika kształcenia na tym kierunku, a także wymagania dotyczące kształcenia w zakresie logopedii wynikające ze standardu kształcenia, uzasadniają wprowadzenie możliwości kształcenia na tym kierunku na poziomie jednolitych studiów magisterskich.

Wprowadzenie możliwości prowadzenia kierunków studiów, na których kształcą się wyłącznie strażaków w służbie kandydackiej, na poziomie jednolitych studiów magisterskich, zoptymalizuje obecny system kształcenia strażaków. Skrócenie okresu kształcenia do 10 semestrów spowoduje, że szybciej będą oni kierowani do służby w jednostkach Państwowej Straży Pożarnej. Analogiczne rozwiązanie funkcjonuje już w przypadku kształcenia studentów będących kandydatami na żołnierzy zawodowych – obecnie na podstawie przepisów nowelizowanego rozporządzenia jednolite studia magisterskie mogą być prowadzone również

na kierunkach studiów, na których kształci się wyłącznie kandydatów na żołnierzy zawodowych.

Wprowadzenie możliwości prowadzenia na poziomie jednolitych studiów magisterskich kierunków studiów, na których jest realizowane wyłącznie kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela jest związane z wymaganiami dotyczącymi tego kształcenia określonymi w standardzie kształcenia. W myśl tych przepisów łączny czas trwania kształcenia studentów zamierzających wykonywać zawód nauczyciela wynosi co najmniej 9 semestrów. Kształcenie to może być realizowane na studiach pierwszego stopnia i studiach drugiego stopnia lub na jednolitych studiach magisterskich. Część studentów przygotowywanych do wykonywania zawodu nauczyciela już obecnie jest kształcona na jednolitych studiach magisterskich na kierunkach pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna oraz pedagogika specjalna.

Kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela obejmuje przygotowanie merytoryczne oraz przygotowanie pedagogiczne. Przygotowanie merytoryczne student uzyskuje przez odbycie studiów pierwszego i drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich na kierunku, który zapewnia merytoryczne przygotowanie do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć (kształcenie to zapewnia jednoczesne przygotowanie do pracy w szkole podstawowej i ponadpodstawowej, w zależności od przedmiotu lub zajęć). W przypadku kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela na studiach pierwszego i drugiego stopnia standard kształcenia nie rozstrzyga, jakie grupy zajęć umożliwiających przygotowanie pedagogiczne są realizowane na poszczególnych poziomach studiów – decyzja w tym zakresie jest pozostawiona uczelni prowadzącej kształcenie, zgodnie z jej autonomią programową. Możliwa jest zatem realizacja przygotowania pedagogicznego na obydwu poziomach studiów albo tylko na jednym, przy czym realizacja przygotowania pedagogicznego w całości na studiach pierwszego stopnia nie oznacza, że absolwent tych studiów jest przygotowany do wykonywania zawodu nauczyciela, ponieważ przygotowanie merytoryczne uzyskuje on w wyniku ukończenia studiów pierwszego i drugiego stopnia. Z dostępnych danych wynika, że uczelnie realizują zajęcia w zakresie przygotowania pedagogicznego tylko na studiach drugiego stopnia.

Prowadzenie na poziomie jednolitych studiów magisterskich kierunków, na których jest realizowane wyłącznie kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, przyczyni się więc do zwiększenia efektywności procesu kształcenia i wpłynie na podwyższenie jakości tego kształcenia.

Jednocześnie należy wyjaśnić, że kierunkiem studiów, na którym jest realizowane wyłącznie kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, jest tylko taki kierunek, którego program studiów uwzględnia wszystkie wymagania określone w standardzie kształcenia w załączniku nr 1 albo nr 3, i kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela realizują obligatoryjnie wszyscy studenci tego kierunku. Kształcenie na tym kierunku studiów nie obejmuje przygotowania do wykonywania innego zawodu niż nauczyciel. Dlatego w projektowanym rozporządzeniu odrębnie uregulowano kwestię możliwości prowadzenia w ramach jednolitych studiów magisterskich kierunku logopedia, na którym ma być realizowane kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela logopedy oraz zawodu logopedy.

Zgodnie § 29 pkt 2 i § 30 pkt 2 nowelizowanego rozporządzenia absolwentom studiów prowadzonych dla strażaków w Szkole Głównej Służby Pożarniczej są nadawane tytuły zawodowe równorzędne tytułom licencjata i inżyniera oraz magistra i magistra inżyniera. Są to odpowiednio: tytuł zawodowy inżyniera pożarnictwa – nadawany po ukończeniu studiów pierwszego stopnia oraz tytuł zawodowy magistra inżyniera pożarnictwa – nadawany po ukończeniu studiów drugiego stopnia. W związku z wprowadzeniem możliwości kształcenia strażaków w służbie kandydackiej na poziomie jednolitych studiów magisterskich proponuje się, aby absolwentom jednolitych studiów magisterskich na kierunku inżynieria bezpieczeństwa, prowadzonych dla strażaków w służbie kandydackiej w Szkole Głównej Służby Pożarniczej, był nadawany tytuł zawodowy równorzędny tytułowi zawodowemu magistra i magistra inżyniera, tj. tytuł zawodowy magister inżynier pożarnictwa.

Powyższa zmiana w katalogu tytułów zawodowych nadawanych absolwentom jednolitych studiów magisterskich wymaga wprowadzenia korekty we wzorze suplementu do dyplomu stanowiącym załącznik nr 3 do nowelizowanego rozporządzenia, w pkt 8 Informacja o szkolnictwie wyższym i nauce.

W związku ze szczególnymi okolicznościami związanymi z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy oraz przybywaniem obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wiele podmiotów, w szczególności takich jak jednostki samorządu terytorialnego, wojewodowie, fundacje, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe oraz podmioty realizujące zadania publiczne, podejmuje działania polegające na zapewnianiu tym osobom pomocy. Prowadzenie przez te podmioty działalności w powyższym zakresie wymaga wsparcia i zaangażowania dużej liczby osób. Wsparcie to jest zapewniane m.in. przez wolontariuszy, wśród których znaczną grupę stanowią studenci, którzy uczestnicząc w realizacji zadań przez podmioty zapewniające pomoc obywatelom Ukrainy mogą nabywać umiejętności i kompetencje społeczne zgodne z efektami uczenia się, których uzyskanie jest wymagane programem studiów.

W związku z powyższym proponuje się dodanie w nowelizowanym rozporządzeniu § 38b zawierającego rozwiązanie epizodyczne dotyczące możliwości zaliczania w bieżącym roku akademickim zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, w tym zajęć praktycznych i praktyk zawodowych.

Proponowane rozwiązanie umożliwi studentom, którzy w trakcie roku akademickiego 2021/2022 wykonywali czynności w ramach zadań realizowanych przez podmioty zapewniające pomoc obywatelom Ukrainy, ubieganie się o zaliczenie zajęć lub części zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, w tym zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, do których w programie studiów zostały przypisane efekty uczenia się obejmujące umiejętności praktyczne, które nabyli oni w czasie wykonywania tych czynności. Uczelnia będzie mogła zaliczyć studentowi te zajęcia, na podstawie informacji o liczbie godzin i charakterze wykonywanych czynności, zawartych w zaświadczeniu wydanym przez podmiot, w realizacji zadań którego student uczestniczył. Analogiczne rozwiązanie zostało wprowadzone w § 38a dla roku akademickiego 2020/2021 w związku z epidemią wirusa SARS-CoV-2.

W związku z wprowadzeniem w § 8 w ust. 2 w pkt 13 skrótu „strażak” na określenie funkcjonariusza pożarnictwa Państwowej Straży Pożarnej, w § 29 w pkt 2 proponuje się zmianę porządkową polegającą na usunięciu wyrazów „Państwowej Straży Pożarnej”.

Przewiduje się, że projektowane rozporządzenie wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem przepisu § 1 pkt 5 dotyczącego zmiany wzoru suplementu do dyplomu stanowiącego załącznik nr 3 do nowelizowanego rozporządzenia, który wejdzie w życie z dniem 1 października 2022 r.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) w uzasadnionych przypadkach akty normatywne mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż czternaście dni, a jeżeli ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie, dniem wejścia w życie może być dzień ogłoszenia tego aktu w dzienniku urzędowym. Wejście w życie projektowanego rozporządzenia w terminie niezapewniającym czternastodniowego *vacatio legis* jest podyktowane koniecznością pilnego wprowadzenia rozwiązań dotyczących możliwości zaliczania studentom w roku akademickim 2021/2022 zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, w tym zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, w związku z osiągnięciem efektów uczenia się określonych dla tych zajęć w toku wykonywania czynności w ramach zadań realizowanych przez podmioty świadczące pomoc obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Proponowane rozwiązanie dotyczące terminu wejścia w życie projektowanego rozporządzenia z dniem następującym po dniu ogłoszenia jest dopuszczalne z punktu widzenia zasad demokratycznego państwa prawnego i uzasadnione interesem adresatów zawartych w nim norm prawnych.

Termin wejścia w życie przepisu dotyczącego zmiany wzoru suplementu do dyplomu określony na dzień 1 października 2022 r. umożliwi uczelniom wydawanie suplementów do dyplomów według dotychczasowego wzoru do końca roku akademickiego 2021/2022. Natomiast suplementy do dyplomu określone nowym wzorem będą wydawane począwszy od roku akademickiego 2022/2023.

Należy wskazać, że brak jest możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do wydania projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowane rozporządzenie nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Projektowane rozporządzenie nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowane rozporządzenie nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projektowane rozporządzenie nie jest sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.